

דבר המערכת

תל"ם והציונות

התנועה ליהדות מתקדמת נמצאת במצוקה כלכלית ומשבר רעיוני גם יחד. מבחינה רעיונית, זה כבר שנים התנועה ליהדות מתקדמת בישראל עומדת בצומת של הכרעה. "באו בנים עד משבר וכוח אין ללידה." ישעיהו ל"ז: ג.

האם "התנועה" היא בראש וראשונה ארגון של קהילות המציעות שירותי דת ברוח רפורמית לחבריהם וגם לאחרים? או, שמא, התנועה מבטאת גישה ציונית ייחודית הכוללת תכנית פעולה לתיקון אדם, עם ועולם.

היום קיימות בתנועה מגמות סותרות. ככלל, אנשי מקצוע (ה-Jewish Professionals) בתנועה, רוב ההנהלה, והרבה חברים מהשורה, מבקשים לאמץ מיתוג הרואה בתל"ם "זרם דתי" בלבד:

"התנועה ליהדות מתקדמת היא זרם דתי המציע זהות יהודית עכשווית למבקשים לחיות מחדש את היהודי שבהם, תוך שמירה על אורח חיים חופשי".

"חברותא" רואה חזון רחב ומקיף יותר. המיתוג המוצע הנ"ל מסיג את תל"ם לאחור אל עבר הרפורמה הקלאסית, ה-Kultusgemeinde, קהילת הפולחן של התפוצות. כאן, בבית הלאומי שלנו, אין לכבול את הטמון בגישת הרפורמה בעלת הזיקה לנבואה, לד' אמות בית הכנסת. עלינו לצאת מנקודת מוצא ציונית שהיהדות היא לא הדת של העם היהודי אלא גם הלאום והתרבות שלו. מבלי לשלול את תפקידיה הפולחניים-קהילתיים, על תל"ם להציע למצטרפים/ות אליה זהות חברתית-תרבותית מתקדמת ושייכות לתנועה ממחויבת ליוזמות אשר מקדמות את ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. מעל הכול, אנו רואים את הייעוד של תל"ם כתנועה חינוכית המחנכת למחויבות יהודית-ציונית דמוקרטית.

נציין בסיפוק, המרכז לפלורליזם יהודי מקדם תיקון ציוני-דמוקרטי בחברה הישראלית. המרכז פועל בעיקר בתחום המשפטי ובתחום זה הוא אכן מטביע את חותמו. אך במידה רבה המרכז נדמה ל"סוללת תותחים" אשר מכשירה את השטח לפעילות של "חיל רגלים" בתוך החברה הישראלית. אך בפועל, אין "חיל רגלים". אין בכוחה של הפעילות המשפטית לבדה לשנות סדרי יסוד וערכים בחברה הישראלית. לשם כך נחוצה תנועה ולא רק הגשת תביעות בבתי משפט.

רק תנועה במובן המהותי שלה, משמע גוף בעל רעיונות ותכניות פעולה, יכולה להיות בסיס ל"חיל רגלים" הנחוץ כל כך היום. תקציב תל"ם כיום משרת פעילות של קהילות – לאו דווקא פעילות ארצית.

כספי "חלוקה" לתל"ם – עד מתי?

הרבה מההוצאות השוטפות של הקהילות מסובסדות בסופו של יום על ידי יהדות התפוצות. מצב זה הוא בעייתי הן מבחינה כלכלית והן מבחינה מוסרית. נכון – המדינה מפלה את הזרמים הלא אורתודוקסים לרעה. אך תהיה זאת אשליה להאמין כי גם אחרי תיקון העיוות, כספי המדינה יכלכלו את הקהילות בהיקף הנוכחי.

מימון מהתפוצות נחוץ להשקעות בתשתיות ולפיתוח הממד הארצי בתנועה. האם זה סביר, שמבחינת מימון הוצאות השוטפות של קהילותיה, תידמה תל"ם לאותה "יהדות החלוקה" של הישוב הישן שעליה התנועה הציונית ערערה בשעתו?

"חברותא" רואה את עצמה כשדולה ציונית-רפורמית בתוך תל"ם ומחוצה לה. לשם כך אנו מחדשים את הוצאת "איגרת חברותא" אשר יצאה לאור בשנים 2000 - 2002. (תוכלו למצוא איגרות אלו "און-ליין" ב- www.chavruta.org.il). אסיפת "חברותא" מיום כ"ג בשבט תשס"ח קבלה החלטה לקדם את עקרונותינו (ראו בהמשך) לא רק לקהל הכללי אלא במיוחד אצל אלה העשויים להיות קרובים להשקפותינו.

*****

אנחנו ב"חברותא" חזון לישראל" מאמינים כי:

מדינת ישראל הציונית כוננה כבית לאומי לכל עם ישראל. המדינה קמה בעקבות המצוקות הפיזיות והרוחניות של עם ישראל בזמן החדש ונתנה מענה לקיומו הפיזי. אך טרם התייחסנו לממד הרוחני והתרבותי של חיינו.

בכוח, טמונה במדינה היהודית ראשית צמיחת גאולתנו. על מנת להוציא את החזון הנבואי מהכוח אל הפועל, נחוץ תיקון בתחומים הערכיים הבאים:

1. שלום אמת בינינו ובין שכנינו.
2. שוויון ערך האדם וקדושתו. ערך זה מזכה את כל אזרחי מדינת ישראל בזכויות שוות בפני החוק ומחייב את כל האזרחים בחובות שוות ערך כלפי המדינה. הפערים החינוכיים והכלכליים הקיימים במדינה כעת אינם מתיישבים עם שוויון ערך האדם.
3. שמירה על איכות הסביבה. קדושת הארץ מחייבת פעילות נמרצת על מנת לקיים "בל תשחית". כעת אורח החיים שלנו, הן בדרכי הייצור והן בתרבות הצריכה, מחלל ומטמא את קדושת הארץ והאדם החי בה.
4. מחויבות יוצרת למורשת ישראל. כל דור עומד במעמד הר סיני. זכותו וחובתו לדרוש את המורשת ואת סמליה בתהליכים דמוקרטיים על מנת להבטיח את המשך הקיום היוצר של עם ישראל באשר הוא בזמן הזה.

"איש באמונתו יחיה". במדינה ציונית-דמוקרטית אין זכות לכפות דרך מסוימת בדרש המורשת. עלינו לקיים "והגדת לבנך ולבתך" באמצעות החוויה והלימוד גם יחד בצורה של כבוד הדדי בין גישות שונות.

הרעיון האלוהי על כל מגוון ביטוייו בחג ובמועד, בשבת ובחול, בחיי היחיד ובחיי הקהילה, מהווה מוקד נצחי ומאחד לעם ישראל במשימתו האינסופית לתיקון אדם, עם ועולם.

"חברותא" וחוק ההסדרים

בישיבתה מיום ד', 30 בינואר, 2008 החליטה אסיפת "חברותא" להצטרף אל פורום הארגונים לביטול חוק ההסדרים. חוק ההסדרים היווה אבן דרך בסגידה לפרט ולחומר אשר הביאו לפערים החברתיים אשר התגלעו אצלנו בדור האחרון יעידו. איגרת זו יוצאת בסמוך לשבת "כי תשא". "ויתפרקו כל-העם את נזמי הזהב... ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלוהיך ישראל..." שמתלב:ג.ד. ראו דברי ח. נ. ביאליק בהמשך.

פורום הארגונים לביטול חוק ההסדרים היינו מאורגן על ידי שתי "ל", שירותי תמיכה ויעוץ לארגונים לשינוי חברתי מיסודה של הקרן החדשה לישראל. הגנו מעבירים קטעים מחומר ההסברה של הפורום כפי שמופיעים באתר שלו, www.hesderim.social.org.il

והובאו לדיון בוועדות הנושאיות, אך הפיצול מוגבל וחלקי והשפעתן של הוועדות הנושאיות עודה מוגבלת.

● דיון בלתי ממצה: פרק הזמן הקצר המוקצה לדיון בחוק ההסדרים בכלל ובסעיפיו השונים הפרט, מקשה על חברי הכנסת לקיים דיון ממצה ולהבטיח בקרה הולמת על תהליך החקיקה והתקצוב.

● אילוצים פוליטיים- קואליציוניים: הצגתו של חוק ההסדרים בצמוד לחוק התקציב ותלותו של התקציב בחוק ההסדרים, מגבירים את הלחץ הפוליטי על חברי הכנסת ומצמצמים את מרחב התמרון שלהם. נציגי הקואליציה (במליאה ובוועדה) נדרשים להתגייס לאישור החקיקה הכלולה בחוק ההסדרים במטרה להבטיח את המשך שלטונה של הממשלה והקואליציה בה הם חברים. מצב זה מצמצם את הסיכוי להעלאת התנגדויות מהותיות.

● שקיפות ו- accountability כלפי חברי הכנסת והציבור הרחב: במתכונת הדיונים הנוכחית, לוח הזמנים הצפוף ועומס הפרטים המופיעים בחוק ההסדרים, נפגעת ונפגמת יכולתם של חברי הכנסת (ויכולתו של הציבור הרחב) לעמוד על המשמעויות האמיתיות של פעולת החקיקה. מצב זה אינו עולה בקנה אחד עם השאיפה לשקיפות, אחריות ומתן דין וחשבון שניתן לצפות להם בסדרי מנהל תקינים.

● דומיננטיות של משרד האוצר ואגף התקציבים: חוק ההסדרים, כמו תהליך התקצוב כולו, ממחיש את עוצמתו ומרכזיותו של משרד האוצר, ואגף התקציבים בפרט, מול הכנסת והממשלה.

פורום הארגונים לביטול חוק ההסדרים הוקם בספטמבר 2007. הפורום מאגד בתוכו כ-50 גופים אזרחיים שונים, ששמו להם למטרה משותפת להביא לביטול "חוק ההסדרים", החל משנת התקציב הקרובה. הפורום מצביע על מהותו האנטי דמוקרטית והאנטי חוקתית של החוק וקורא לממשלה להעביר את כלל מאות הסעיפים המאוגדים בתוכו, לחקיקה רגילה.

על חוק ההסדרים

"חוק ההסדרים במשק" נחקק לראשונה ב-1985, כאמצעי חד- פעמי (חוק לשעת חירום) המשלים את התכנית הכלכלית לייצוב המשק. מאז, מלווה חוק ההסדרים את חוק התקציב מדי שנה. חוק ההסדרים שונה מחוקים אחרים, מכון שהוא כולל מספר רב של חוקים ותיקוני חקיקה בנושאים שונים, העוברים כמקשה אחת מבלי לקיים דיונים משמעותיים ומסודרים בוועדות הכנסת והממשלה, כנהוג בחקיקה רגילה.

במהלך השנים חוק ההסדרים הלך ותפח והוא כולל כיום כ-200 סעיפים. החוק שכאמור עובר כולו בהליך מזורז, זכה ע"י בג"צ לתואר "הליך שאיננו הולם הליך חקיקה דמוקרטי".

חוק ההסדרים הפך לכלי בידי משרד האוצר להשלת גישתו הניאו- ליברלית על המשק והכנסת.

מקצת הבעייתיות שבחוק ההסדרים

● הפקעת סמכויות הוועדות הפרלמנטריות הנושאיות לטובת ועדת הכספים: על פי הנוהג, נדון חוק ההסדרים בוועדת הכספים של הכנסת וזאת בשעה שרבים מהחוקים הכלולים בו צריכים לעמוד לדיון בוועדות הכנסת הנושאיות, בהתאם לתחומי התמחותה של כל ועדה. בשנים האחרונות פוצלו אמנם חלק מסעיפי החוק

היועץ המשפטי לממשלה:

"הכללת תיקונים רבים של חוקים שונים בנושאים שונים, בהצעת חוק אחת,

אינה עולה בקנה אחד עם מדיניות משפטית ראויה."

אָכַן חָצִיר הָעֵם

כי רוח יי נשבה בו... אכן חציר העם.

(ישעיה מ', ז)

אָכַן נָבֵל הָעֵם, מָלֵא נִקְלָה וְרוֹשׁ,
כְּלוֹ רָקֵב וּמְסוֹס מִכֶּפֶף רִגְלֵ עַד-רֹאשׁ!
שְׁלֵא הַקִּים מִקְרָבוֹ בְּיוֹם נִחְלָה וּכְאֵב
רַב פְּעָלִים, אִישׁ חִי, אֲשֶׁר יִפְעֵם בּוֹ לֵב,
וּבִלֵב יִבְעֵר זִיק, זִיק מִרְתִּיחַ הַדָּם,
וּכְרֹאשׁ יִגַּח שְׂבִיב מְאִיר דָּרָךְ הָעֵם;
אֲשֶׁר יִקַּר לוֹ שֵׁם כָּל-הַגּוֹי וְאֵלֶּהִיו
גַּם מֵהוֹן וּמִפֹּז – מֵאַלְיֵלִי הַטָּוֵא;

אָכַן חָצִיר הָעֵם, יִבֵּשׁ הָיָה כְּעֵץ,
אָכַן חָלָל הָעֵם, חָלָל כְּבֵד אֵין קֵץ;
וּבְשֵׁאוֹן עִם אֲוִיל סְבִיב אֲלִילֵי הַפֹּז
נִחְבָּא קוֹל אֱלֹהִים, נִבְלַע רַעְמוֹ הָזָנוּ.
וּבִלֵב נָבֵל נְרַע, וּבְכִלְמוֹת נִרְקַ
יָבוֹ דְּבַר אֲדוֹנָי, יִפְרָעֵהוּ לְצַהֲוֹק.

מחדשים צוות חשיבה ציונית רפורמית בישראל

ביוזמת "חברותא-חזון לישראל", ע.ר., בשיתוף עמותת "צל התמר", ע.ר.
יום שני, 31 במרץ, 13:00 – ועד יום שלישי, 1 באפריל 2008, 14:00
אכסניית נוער על שם רבין, רחוב אביגד 1, ירושלים
(מאחורי ולמטה מהמוזיאון לארצות המקרא – אוטובוס 17)

צוות החשיבה יתמקד בשלושה תחומים:

1. מתווים לתכנית פעולה ציונית רפורמית בתוך התנועה ליהדות מתקדמת.
2. לכידות בחברה הישראלית – האם ניתן לאחות קרעים וכיצד.
3. "חברותא-חזון לישראל" כשדולה ציונית-רפורמית בתוך תל"ם ומחוצה לה.

ועידת תל"ם, המתקיימת ב-22-24 במאי, תיתכן הזדמנות מתאימה להעלות הצעות פורמליות וכן לבוא בקשרים בלתי-פורמליים עם חברים מן השורה על מנת לקדם את הציונות הרפורמית בתוך התנועה. תכנית מפורטת תופץ בדואר "ל לנרשמים שבועיים לפני המפגש". הרשמה עד 10 במרץ.

ספח הרשמה – לשלוח בדואר, דוא"ל (מטה) או פקס - 08-6356827 אל ד"ר מיכאל לבני (מטה)

שם (פרטי ומשפחה) ( ) ..... טלפון .....
אנא, כתבו באותיות ברורות
כתובת דואר מלא (כולל מיקוד) ( ) .....

האם נחוץ לך/לכם סידור לינה בירושלים ..... דוא"ל .....
*****

מספר החזרים באכסניה מוגבל. בודדים – שניים/שלושה לחדר.
השתתפות לאדם – 100 ₪. זוג – 150 ₪. התשלום במזומנים בזמן ההרשמה.
החזר הוצאות תחבורה ציבורית מעל 50 ₪ לבאים מרחוק.
שאלות: לפנות אל ד"ר מיכאל לבני 054-9799055

המערכת: עורך – ד"ר מיכאל לבני (קיבוץ לוטן); אסנת אלנתן (קיבוץ תמוז- בית שמש);
הרב אופק מאיר (לאו בק-חיפה); הרבה סילבנה קנדל (קבוצת שהרות-יקנעם)